

متن کامل بیانیه سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران

در شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

ژوئن ۲۰۰۳

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

خانم رئیس

اجازه می‌خواهم در ابتدا، از مدیر کل و معاونان وی - دکتر چتو و دکتر گلد اشمیت - به خاطر سخنان مقدماتی شان تشکر کنم.

به دلیل اختصاص این جلسه شورای حکام به کشور جمهوری اسلامی ایران، سرزمینی مشحون از مباحثات به خاطر فرهنگ و میراث خود، اجازه دهید به عبارات حکیمانه از دو شاعر برجسته با معروفیت جهانی مان یعنی محمد روحی و حافظ اشاره کنم که با وجود ایجاز، دنیایی از مفهوم در آن نهفته است: "در واقع وضعیت چشمان تو خبر از جنگ می‌دهد و ما از این که فکر می‌کردیم از این چشم‌ها صلاح و خیر می‌بارد، در اشتباه بودیم". "ای چشم بدان که من غرق در خرد و سلامت عقل بودم، اما اکنون دچار یک خیال باطل شده‌ام. مصلحت این نیست که عاقل باشم".

صادقانه امیدوارم که تحت مدیریت توانمند، مهارت‌ها و تجارب دیپلماتیک جنابعالی، شورای حکام در مسیری صحیح قرار گیرد. هدف ما رسیدن به مقصدی است که در واقع هدف مورد توجه همه است و از این رو، هر تلاشی غیر از این به طور حتم در جهت حل و فصل نهایی موضوع مفید نخواهد بود.

مایلم مراتب قدردانی عمیق خود را از اعضای جنبش عدم تعهد (نم) به خاطر همبستگی، تبادل نظر و مذاکرات سازنده و مفید و همچنین حمایت از جمهوری اسلامی ایران ابراز دارم. همچنین باید از آقای حنیف، سفیر و رئیس جنبش عدم تعهد در وین به خاطر اعلام مواضع و سخنرانی به نیابت از اعضای این جنبش تشکر نمایم.

در اینجا اجازه می‌خواهم به گزارش Gov/۲۰۰۳/۴۰ مدیرکل آژانس اشاره نمایم. اجازه بدهید سخن خود را با انتقادی دوستانه از مسیری که این گزارش براساس آن تهیه شده و انتشار یافته، آغاز کنم. این گزارش، یک صورت و قالب ظاهراً واقعی به خود گرفته، اما ارزیابی ما این است که این گزارش می‌توانست در یک قالب بی‌طرفانه‌تر، عادلانه‌تر و متوازن‌تری تدوین شود. با فرض لفاظی‌های سیاسی چند ماه گذشته و دستورات ناگواری که در ارتباط با شکل، محتوا، جمع‌بندی و

^۱ این بیانیه توسط علی اکبر صالحی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرائت شده است.

قضاوت نهایی گزارش در برخی پایتخت های مشخص با نفوذ صادر شد، مخاطب چاره دیگری جز واقع گرایی و رضایت از آن چه به عنوان گزارش پیش روی ماست، نمی یابد. به هر حال، همچنان یک جای امیدواری باقی است و آن عبارت از این است که تمام سازمان های بین المللی تاکنون به مرحله تسلیم محض در این ارتباط نرسیده اند.

مشاهده یک گزارش محرمانه که در همان روز انتشار، بحث کاملی در ارتباط با آن در سی.ان.ان صورت گرفت، واقعاً چندان خوشنود کننده نیست. در اینجا من از تمام همکارانم در این مکان استدعا دارم در مورد توزیع احتمالی غیرمجاز گزارش های محرمانه مراقب باشند، چرا که این کار به طور نه چندان غیرآگاهانه ای منافع امنیتی و حقوق همه کشورهای عضو را دچار آسیب می کند. به علاوه، بر اساس ماده ۵ موافقت نامه پادمان مدل INF/CIRC/۱۵۳ و ماده ۵ بخش ۲ مقوله ب از سند INF/CIRC/۲۱۴ اطلاعات اظهار شده پیرامون مواد هسته ای تابع پادمان تنها در صورتی که کشورهایی که مستقیماً در آن ذی مدخل هستند موافقت نموده باشند، براساس تصمیم شورای حکام می تواند انتشار یابد. تا آنجا که من اطلاع دارم نه جمهوری اسلامی ایران و نه تصمیم قبلی شورای حکام، اجازه آشکار شدن محتوای گزارش را نداده اند. البته، من این موضوع را به عنوان یک مسئله بحث انگیز و جنجالی مطرح نکردم، بلکه تنها خواستم بر لزوم مراقبت بیشتر نسبت به آن تأکید کنم تا موارد مشابه آن در آینده اتفاق نیفتد.

اصل موضوع گزارش پیش روی ما، تنها به مقدار اندک ۰/۱۳ کیلوگرم اورانیوم موثر که در سال ۱۹۹۱ وارد کردیم باز می گردد. این ماده باید در موارد آمیزش های گوناگون مربوط به فرایندهای مختلف در تأسیسات تبدیل اورانیوم ما (UCF) به کار رود. جهت یادآوری به عرض شورا می رسد که این تأسیسات از همان آغاز ساخت خود تحت موافقت نامه پادمان قرار داشته و قبل از پذیرش ترتیبات فرعی اصلاح شده، جمهوری اسلامی ایران به عنوان نشانه ای آشکار از شفافیت این مورد را به آژانس اطلاع داد.

به رغم اختلافات ظریف در تفسیر مواد نود و پنجم و سی و چهارم سند INF/CIRC.۲۱۴، جمهوری اسلامی ایران این مواد را به آژانس اظهار کرد و اکنون نیز این مواد تحت نظارت کامل پادمان مربوطه قرار دارد. با فرض پذیرش کوتاهی ما در اظهار با تأخیر این مقدار اندک از مواد هسته ای (به عبارت دیگر ۰/۱۳ از یک کیلوگرم اورانیوم موثر) که بسیار پایین تر از آستانه نظارتی آژانس می باشد،

چگونه کسی می تواند قصورات زیر را در گزارش ۲۰۰۳/۳۵ GOV و گزارش اجرای پادمان (SIR) در سال ۲۰۰۳ توضیح دهد و توجیه کند:

- صفحه ۵۶، بند ۱۸۷: از مجموع ۳۵۷ تأسیسات باقی مانده با مواد هسته ای با مقادیر پائین (SQ) در سال ۲۰۰۲، ۳۴ تأسیسات (ده درصد) در ۱۵ کشور از نیل کامل به هدف نظارت بر جزئیات کمیته مواد بازمانده اند و ۳۲ تأسیسات (۹ درصد) در ۱۵ کشور نیز نتوانسته اند ارائه به روز گزارش های خود را رعایت کنند.
- صفحه ۵۹، بند ۱۹۹: در شش تأسیسات، جزئیات کمیته هدف نظارت به مدت چندین سال حاصل نشده است که دلیل مترتب بر آن عبارت از این بوده که تدابیر پیش بینی شده در رویکردهای پادمانی، قابل اجراء نبوده است.
- صفحه ۶۰، بند ۲۰۵: در شش رآکتور آب سبک (هفت مورد در سال ۲۰۰۱) جزئیات کمیته یا به روز بودن هدف نظارت قابل حصول نبوده است.
- آیا گزارش مربوط به انتقال صدها کیلوگرم آمونیوم با استفاده از حفاظ اورانیوم به داخل یک کشور توسط کشور مبدأ و تولید کننده آن یا توسط کشور دریافت کننده در این خصوص یعنی عراق، اظهار شده است؟

گزارش اجرای پادمان در سال ۲۰۰۲ به روشنی نشان می دهد که هر کشور عضو به ندرت می تواند ادعا کند بی نقص بوده است. به هر حال، یک ویژگی مهم که در اینجا باید به دنبال آن بود، رغبت و تمایل کشورهای عضو به تصحیح قصورات احتمالی شان است. اگر در واقع هدف جمعی ما حل و فصل مسائل و تبدیل نکردن آن ها به مشکلات بین المللی با تبعات و عواقب گسترده و دامنه دار است، پس ما باید به نحوی خردمندانه تمام نیروی خود را برای جلوگیری از اعمال رویه استاندارد دوگانه که قاعدتاً انگیزه سیاسی دارد، بسیج کنیم.

آیا هر یک از کشورهای عضو، تعهد و الزام حقوقی در توجیه و تشریح فعالیت های صلح آمیز خود دارند؟ آیا این که این تعهد فقط شامل ارائه گزارش فعالیت ها به آژانس و عمل به تعهدات درچارچوب موافقت نامه پادمان آن می باشد؟ آیا برخورداری از فناوری صلح آمیز هسته ای درچارچوب ان.پی.تی حق انکار ناپذیر و مسلم تمام کشورهای عضو نیست؟

خانم رئیس، اجازه می‌خواهم در چارچوب نیت و اهداف وین که همانا روحیه تفاهم و همکاری است، مواضع اصولی جمهوری اسلامی را همان گونه که توسط آقای آقا زاده، معاون رئیس جمهور ما در ماه می ۲۰۰۳ در مقر آژانس بیان شده، بار دیگر اعلام و همچنین به بیان نقطه نظرات خود بپردازم. جمهوری اسلامی ایران به موجب مفاد ان.پی.تی به تمام تعهدات خود جامعه عمل پوشانده است. موضع ایران مبنی بر رد گزینه سلاح هسته ای به عنوان یک اصل و قرارداد تاسیسات هسته ای صلح آمیز خود تحت نظارت کامل موافقت نامه پادمان، مظهر و نمادی آشکار از تعهد ما نسبت به یک ان.پی.تی قوی و مستحکم است. ایران دستیابی، توسعه و استفاده از سلاح‌ها و جنگ افزارهای هسته ای را غیرانسانی، غیراخلاقی و برخلاف اصول بنیادین خود می‌داند. این سلاح‌ها در دکتترین دفاعی ایران جایی ندارند. این جنگ افزارها، باعث افزایش امنیت ایران نمی‌شوند و به عاری شدن خاورمیانه از سلاح‌های کشتار جمعی که جزو علائق و خواست‌های برتر ایران است، کمکی نمی‌کنند. جمهوری اسلامی ایران بر این باور است که تمام مفاد ان.پی.تی از اهمیتی برابر و یکسان برخوردارند. حفظ موازنه بین «حقوق و تعهدات» که در معاهده مزبور مورد تصریح قرار گرفته، ضمن حفظ انسجام و یکپارچگی آن، به افزایش اعتبار آن می‌انجامد و موجبات ارتقاء جهان شمولی و اجرای کامل ان.پی.تی را فراهم می‌آورد.

مردم ایران می‌دانند که قابلیت و توانمندی بیشتر، لزوماً مسئولیت بیشتری را ایجاد می‌کند. ما اثبات خواهیم کرد که این مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی بخشی از جستجو و تلاش ما برای دستیابی به فناوری کامل هسته ای در مقاصد صلح آمیز است. ما در حال تقویت و اجرای قوانین و مقررات ملی خود در خصوص کنترل مواد و تجهیزات هسته ای و رادیواکتیو هستیم. ما از هرگونه تعامل سازنده از سوی طرف‌های دیگر از جمله گروه تأمین کنندگان هسته ای استقبال می‌کنیم.

بسیاری از همکاران من در اینجا و دبیرخانه آژانس به خوبی واقف اند که از زمان آغاز مأموریت من در وین، نهایت تلاش خود را برای ارتقاء سطح همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و آژانس و ادامه این روند بدون این که به مانعی برخورد نماید، به کار بسته‌ام. آن چه مشخص است این است که اعتمادسازی ابزارها و وسائل خاص خود را می‌خواهد که یکی از این ابزار، شناسایی علائم و نمادهای همکاری و نیت صادقانه یکدیگر است و دیگری، استفاده از زبان درست برای گفتگوست. زبان زور و

تهدید، عبث و بیهوده خواهد بود و تأثیری در حصول نهایی به هدف مشترک ما نخواهد داشت. رجاء واثق دارم شورای حکام این واقعیت مهم را مورد توجه قرار دهد.

در پایان، هیئت جمهوری اسلامی ایران امیدوار است که تبیین منطقی واقعیت ها بر روند امور حاکم باشد. مایلم یک بار دیگر تأکید کنم که ارتقاء سطح همکاری و اعتمادسازی در یک فضای دوستانه و مسالمت آمیز به بهترین وجه امکان پذیر است و در این راستا، مایلم یک بار دیگر توجه مثبت خود نسبت به پروتکل الحاقی را مورد تأکید قرار دهم. به طور حتم، نتیجه مثبت این اجلاس نقشی راه گشا در جهت حل و فصل این مسأله خواهد داشت و بالاخره این که همه ما در اینجا برای موفقیت حضور داریم، نه شکست.